

Information till sjöverksamma:

Oexploderad ammunition, minor och kemiska stridsmedel till sjöss

Östersjön är troligtvis det hav i världen som har störst koncentration av minor, ammunition och kemiska stridsmedel på botten. Mycket härstammar från tiden under och efter världskriget och föremålen är än i dag farliga att komma i kontakt med.

Även västerhavet är ett riskområde. Ett exempel på senare tid är den incident i december 2005 när en fiskare fick upp en mina i trålen utanför Göteborg. Fiskaren gick in till Göteborgs hamn med minan och stora delar av staden fick spärras av.

Om riskföremål påträffas

- Den som påträffar ett riskföremål – till exempel senapsgas, ammunition eller minor – ska absolut inte hantera det på egen hand.
- Kontakta omgående Maritime Rescue Coordination Centre (MRCC) via radio VHF kanal 16 eller SOS Alarm via telefon 112.
- Den som av misstag fått ombord ett riskföremål och släpper tillbaka det i sjön ska märka ut platsen och snarast rapportera det inträffade.
- Föremål som misstänks vara farliga får absolut inte tas med till tätort.
- Fiskare, sjöentreprenörer, dykare och andra som arbetar i områden där kemiska stridsmedel förekommer bör ha tillgång till saneringsmedel för en första insats. Saneringsmedel beställs från Apoteket.

Områden där föremål kan påträffas

Det är yrkesgrupper med verksamhet på havs- och sjöbotten som riskerar att träffa på föremål.

Risk uppstår endast om föremål hanteras.

- Mindre förekomst
- Förekomst
- Större förekomst

Minor -
Kattegatt, inloppet till Östersjön, Öresund, Finska viken, Irbensundet mellan Ösel och Estland.

Ammunition -
Rigabukten, Finska viken, baltiska kusten, Gdanskbukten, Kielbukten och flera övnings- och skjutområden på respektive lands territorialvatten.

Kemiska stridsmedel -
sydost om Gotland, runt Bornholm, södra inloppet till Lilla Bält, Norska rännan och väster om fyren Måseskär på västkusten.

Kartbilden visar översiktligt var det kan förekomma minor, oexploderad ammunition och kemiska stridsmedel från de två världskrigen. Färgskalorna redovisar förekomst av riskföremål.

Vid planering av verksamhet på havs- och sjöbotten i markerade områden: inhämta detaljerad information kring förekomst av dessa farliga föremål. Information finns hos Försvarsmakten och Kustbevakningen.

Kemiska stridsmedel

Det är främst senapsgas som fortfarande har aktiv verkan och kan skada den som kommer i kontakt med den. Ursprungligen var det en klubbig vätska som placerades i flygbomber och som lätt fastnade på hud och kläder. Vid de fynd som görs i dag har bombhöljet ofta rostat bort och gasen oxiderat till en klump.

Senapsgas tränger lätt in i kroppen och symptomen – till exempel illamående, andningssvårigheter och hudblåsor – visar sig ofta först flera timmar efter kontakttillfället.

Senapsgasklump

Ammunition och sjöminor

All ammunition och alla minor som hittas ska betraktas som farliga – oavsett skick – eftersom sprängämne och tändladdningar kan vara intakta och stötkänsliga.

Under de båda världskrigen fälldes omkring 165 000 minor i Östersjön och västerhavet. Av dessa ligger ett stort antal kvar på havsbotten.

FÖRSVARSMAKTEN

www.mil.se tel. 08-788 75 00

KUSTBEVAKNINGEN

www.kustbevakningen.se tel. 0455-35 34 00

Polisen

www.polisen.se tel. 114 14

För att undvika skador på människor och miljö samt minska risken för samhällsstörningar har regeringen uppdragit åt Försvarsmakten, Kustbevakningen och Rikspolisstyrelsen att ta fram ett informationsmaterial, främst riktat till personer som i yrket eller på

fritiden kan riskera att träffa på minor, ammunition eller liknande. Detta dokument är en första, allmän information. Informationsbehovet på längre sikt utreds i samråd med berörda intresseorganisationer och myndigheter.